کوردستان نێت
KURDISTAN NET
ڕۆژنامەیەکی ئەلەکترۆنی ڕۆژانەی گشتی سەربەخۆی کوردیە
www.kurdistannet.org
14-4-2007 21:58بەکاتی ناوەندی ئەوروپا

مۆد، مۆدی گۆرانی وتنە... ستیڤان شەمزینانی

*عەیامێك باوی نانەوایی بوو، هەر ئەوەندەم دەزانی خوێندکارێکی کلاسەکەمان دیار نەدەما، وەختی دەمبینییەوە دەیووت وەڵلا بوومەتە شەلاع، یەکێکی تر لەسەرشەقام و لەکاتی پیاسەدا بەرێکەوت دەمبینی دەیووت لەفلان نانەوا ئارد دەبێژمەوە و دواتر گونك دەبرم، بەهەرحاڵ ئەم ماوەیە نانەوایی ببووە مۆدیل.

*ئەو کاتەی لەپۆلی سێیەمی ناوەندیی بووم، باو باوی پانتۆڵی سی بانسیی شاموا قۆنەرەی لەمەع و موجەسەم و قەمسەڵەی چەرم بوو، ئەوی بەو فۆرمە خۆی تەخلیف نەکردبا ئەوە لادێی بوو، کچێك ئەگەر شانسی هەبوایە کوڕێکی لەمجۆرە دەبووە دڵداری، لەچەند مانگێکی کەمدا خێرا ئەم مۆدەیە گۆڕابۆ پانتۆڵی تەسك و خەنافیسی درێژو قۆنەرەی بن بەرزی دەبابەیی، بەندە یەکێك و لەوانەی لەسەر ئەو مۆدیلە خۆی دەگۆڕی.

*سەردەمێك (بەتایبەتی ساڵی 1991) باو باوی کەتافی خاکی و پێڵاوی ئەدیداسی پۆما بوو، جا هەر کەسەو بەپێی ڕەنگی حیزبەکەی تەسبیحێکی دەنك گەورەشی بەدەستەوە گرتبوو، کوڕ ئەو کوڕە بوو بەم مۆدیلە خۆی بگۆڕێت، منیش کە کەتافییەکی قاوەیی و خاکیم هەبوو بەنۆرە لەبەرم دەکردن و چوارپێینج جووت ئەدیداسم هەبوو لەگەڵیدا، بەڵام بۆ تەسبیحەکە باوکم دانەیەکی سووری خۆی دیاری کردم، ئەو کاتانە لەگەڵ کوڕی مەلایەکی ناسراودا خوا وەکیلانە دەمانووت (شیوعییەت لەمردن بەهێزترە و لەپەتی قەنارە بڵندترە) بەو تەمەنە کەم و تێنەگەیشتوویەوە بەتایبەت بۆ تەحەداکردنی هەندی (برای موسڵمان) ی گەڕەکەکەمان، هاوارمان دەکرد (ئێمە نەوەی مارکسین، لەسێدارە ناترسین) .
ئەو دەمانەش باوی ئەمە بوو.

*هێشتا منداڵ بووم لەبیرمە، باوی قەمسەڵەی مغاویری و پانتۆڵی کاوبۆی شین و دەمانچەی تاریق بوو، دواتر کوڕ ئەو کوڕە بوو موزەلێیەکی خەفیفەیی پێبێت بەڵام بەمەرجێك مەخزەنێکی حەفتاوپێنجی لەسەربی، پاشان زرووف گۆڕا باو باوی جاشێتی و فەوج وەرگرتن بوو، ئازا و نەبەرد ئەو کەسە بوو زۆر زوو فەوجێك وەربگری و هەندێك جاشولکە بەزەرەزەر دوای خۆی بخات.

*ماوەیەك باوی فەلسەفەو فوکۆو لیوتار بوو، باسی ئەزبەریدت بکردایە یەکسەر دەیانووت فوکۆ لەمەڕ ئەمە وەهای گووت، باسی ڕۆنی بایعەکەت بکردایە دەیانوت هۆبز پێی وایە جۆرەکانی ڕۆن حەڤدەن، باسی ترخێنەت بکردایە یەکسەر وتەیەکی (ژاك دریدا) یان بۆ دەهێنایەوە، باسی عەمبەرووریت کردبا بی سیو دوو وتەزایەکی (جۆن لۆك) یان دەدا بەپەنایدا، باسی پەڵینە بەترش و گەنمە کوتاوت بهێنایەتە ئاراوە ئەوسەری موناقەشە لە ئارکیۆلۆژیای مەعریفەو فینۆمینۆلۆژیای ڕۆحی (هیگل) وە سەریدەرهێنا، ماوەیەك باسی فوکۆ بەهەورامی دەکرا، ژاك دریدا و ئالان تۆرین ببووە بنێشتە خۆشەی دەمی منداڵانی ساواش، ئەم مەددە ئەوەندە زاڵ ببوو هەر دەبوو باسی فوکۆ وژیل دۆلۆز بکەیت و قسەکانیان بکەیتە نموونە ئەوجا جیسابێکت بۆدەکرا، بەهەمەحاڵ بەدرێژایی ساڵانی ئەم قۆناغە هەرگەنجێکت دەبینی دوو کتێبی شڕی فرۆید و مارکۆزەی لەبن هەنلگدا بوو، بەڵام بەدڵنیاییەوە دەڵێم ئێستاشی لەسەربی دوو دێریان لەو کتێبانە نەخوێندۆتەوە، ئەو سەردەمەش لەخوا بەزیادبی و فارس گووتەنی گوزەشت.

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

*ڕۆژگار ڕۆیشت و ڕۆژگار هات زەمەن بووە چەرخی زێڕینی شیعر، کچێکی هەژدە ساڵ جارێك پێی وتم چواردە دەفتەر شیعرم نوسیووە (نیرۆدا-پاز- ئەلیوت- بۆدلێر شاگردن لەچاویدا) .

هەرچی هەڵدەستا شەڕی بەرۆژنامەو گۆڤارەکان دەفرۆشت کە بۆچی قەسیدەکەیان بڵاونەکردۆتەوە؟ قەسیدەش چی؟ دووسەد لاپەڕە دەبوو، مەگەر لە ئەلفەوە تا یی-ی گۆڤارو رۆژنامەکەیان بکردایە بەو قەسیدەیەو تەواو.. مەبەستمە بڵێم شیعر ببوو بەنان و ئاو، هەرچی هەڵدەستا بەدەم گوڵەبەڕۆژە خواردنەوە دوو دەفتەر شیعری دەنووسی، بەپێی ئەو ئامارەی لای هاوڕێم (شازین هێرش) هەیە ژمارەی ئەو شیعرانە لەسەرووی هەزارەوە بوو، تەنانەت (شازین) زیاتر لە 360 دیوانی کۆکردبۆوە و ناوی لێنابوون دیوانی (شاعیرە کەرەکان)، ناهەقی نەبوو شیعری وای تیابوو هەر گوناهە پێی بوتری میعریش، هی وەهای تێدابوو دەیووت دەمی کەو، ئاخر ئەگەر کەو دەمی هەبی کەواتە مرۆڤ دەنووکی هەیە، یەکێکی تریان نووسیبووی ماسییە ئاوییەکان وەك ئەوەی ماسی وشکانیش هەبی و هتد...

ئەوی رۆژی زۆر زیاتر لەهەموو کیشوەری ئەوروپا شاعیرمان هەبوو، بەزۆر بەسەریاندا دەسەپاندی ناوی (ئاراگۆن-پاز-بۆدلێر-نازم حیکمەت-ڕامبۆ...) فێر بیت، بەشەرەفم کە دەیانووت ڕامبۆ یەکسەر خەیاڵم بۆلای فیلمە ئەکشنەکانی ڕامبۆی پاڵەوانی سینەمای ئەمریکی دەچوو!!.

ڕەفەی کتێبخانەکەم پڕکردبوو لەدیوان، دیوانی عەنتیکە و سەیر، هەروەك لەچەند تەنزێکدا شۆخیم پێکردوون، بەڵام لەخوا بەزیادبی تاکە دێڕێك چییە شیعرم نەنووسی.

*جوان لەیادمە کاتی سەددام لەساڵی 1990 کوەیت-ی داگیرکرد، ماڵمان لەگەڕەکی ڕزگاری شاری سلێمانی بوو، هەرچی خزم و کەسوکارو ناسیاوەکانمان بوو هەموویان فیراریان کردبوو لە عەسکەریی، بەدەگمەن نەبێت کەسیان نەبوونە سەرباز، ئەم فیرارە نەگبەتانە ئیش و کاریان ببووە هەڵماتێن، ڕۆژ تا ئێوارە لەسەربانە فراوانەکەی نهۆمی سێیەمی ماڵەکەمان هەر خەریکی موشێن بوون، هەر ئەوەندەشم دەزانی هاواریان دەکرد کۆسەڵەیە.

لەوانەیە بپرسین ئەی چۆن کەس خەبەری لێنەدان کە ئەوان فیرار بوون؟ بەڵام سەربانەکانی تریش هەروەك ئەوەی ئێمە لەجەماعەتی هەڵماتێن ڕەش دەچوونەوە، ئیدی بەمشێوەیە ئەو پێنج شەش مانگە هەڵماتێن بەتایبەتی لەسلێمانی بوو بووە دیاردە، تەنانەت دوای نەمانی ترس و دەرپەڕاندنی بەعسیش ئەم ئازیزانە لەسەر هەڵماتێن مودمین بوون، بەوەش هەڵماتێن بووە دیاردە و باو باوی ئەم یارییە بوو، برا گەورەکەم کە هەشت ساڵ لەمن بەتەمەنترە ڕۆژێکیان سەدو چواردە دیناری ئەوسای تیادۆڕاندبوو.

تۆ سەیری ئەو نەگبەتییە گەورەیە بکە، گەنج و هاونیشتمانیانی وڵاتێك زۆربەیان ببنە هاڵماتچی.

وەك شنەبایەك ئەم عەهدی هەڵماتێنە خوا حافیزیی لێکردین و زەمان دەروازەی بۆ مۆدیلێکی تری عەنتیکەی کوردیی کردەوە.

*ماوەیەك باوی گۆرانی داواکراو بوو لەرادیۆو تەلەفزیۆنەکانەوە، بەڵکو هەر لەبنەڕەتەوە ئەرکی رادیۆو تەلەفزیۆنەکان ببوو بەگۆرانی داواکراو، یەکێك ناوینابوو ساباتی ستران، چوزانم بەخواستی ئێوە، گۆرانییەك بۆ تۆ، هەڵبژێرە بەدڵی خۆت هتد...

جا ئەم خەڵکە بێکارەی خۆمان شەو ڕۆژ خەریکی نامە ناردن بوون بۆ ئەم بەرنامانە و لەتەلەفزیۆنێکی محەلییەوە گۆرانییەکیان پێشکەش دەکرد بەبرا مەحبوبە هەندەرانییەکەیان لەئەمەریکا.

جا هەبوو گۆرانییەکی پێشکەش دەکرد بەوەکیلی ئاردەکەیان، هەشبوو بەدراوسێی ماڵی کوڕە پورەکەیان، یەکێکی تر دوای پڕکردنەوەی نامەیەکی دوو بستیی گۆرانییەکی بەبرازنەکەی پێشکەش

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

کوردستان نێت
KURDISTAN NET
ڕۆژنامەیەکی ئەلکترۆنی ڕۆژانەی گشتی سەربەخۆی کوردیە
www.kurdistannet.org
14-4-2007 21:58بەکاتی ناوەندی ئەوروپا
دەکرد کە ماڵیان لەنهۆمی دووەمی خانوەکەی خۆیاندا بوو، لەوەش خراپتر هەرچی پەیوەندیی دەکرد دەیووت دەمکەنە هاوڕێی بەرنامەو بەدۆستی بەرنامە قبوڵم دەکەن؟ وایاندەزانی ئەگەر ببنە هاوڕێی بەرنامە خەڵاتی نۆبڵیان پێدەدری.
*لەگەڵ ڕێزمدا بۆ هەر پۆلیسێك، ماوەیەك باوی پۆلیسی بوو، هەر ئەوەندەت دەزانی ماموستای قوتابخانەکەی تەنیشتمان بەجلی پۆلیسییەوە دەهاتەوە بۆماڵ، کاتی ئاوڕت دەدایەوە دوکاندارەکەی گەڕەك دەرابەکەی دادەخست و دووبەیانی لەبازاڕ بەمفەوەزیی تووشت دەبوو، خۆ ئەگەر ئەم مەوجەیە بەردەوام بوایە بەشێك لەماموستایانی زانکۆش دەبوونە شوورتی ئەوەل.
ئەو عانە بەپۆلیس بوون لەبرەودابوو، لەڕووی مەعنەوییشەوە کێرڤی پۆلیس بەرزببووەوە. ناسیاوێکی هەندەرانی لەو ڕۆژە زێڕینانەی پۆلیسدا چوو بووە داوای کچێك، بەلام باوکی کچە وتبووی کچەکەم نەداوە بۆ پۆلیس ئێستا هیچ ناکەم دەیدەم بەخاریجی، بەسەری جەماعەت کچەکەی نەدا پێی. بەلام ڕۆژی پۆلیس کورت بوو، زۆری نەبرد گلۆلەی پۆلیسی کەوتە لێژیی و نمووی نەما.
*سەردەمانێك هاتە پێشەوە، سەفەری هەندەران باوترین شتێك بوو، هەرچیت دەبینی گۆرەوی هەڵکیشابوو و پێلاوەکانی توند کردبووەوە تاولات بەجی بهێلێت، ئەوانەشی لەهەندەران هاتبوونە وەك مەلیك پێشوازییان لێدەکرا لەولاتەکەی خۆیاندا.
ئەوی ڕۆژی لەکۆڕو مەجلیساندا پشکی شێری بڕیارو قسە لای کاکی هەندەرانی بوو، ئەگەر کەسەکە زۆر بلیو چەنەباز بوایە، دەیانووت ماشەڵلا کە قسەزان و تێگەیشتووە، ئەگەریش وشك و کەمدوو بوایە دەیانووت بێدەنگییەکەی هەمووی حیکمەتە، ئای کەموئەدەبە، کە نەجیب و ئەسڵزادەیە.
بەلام خاك بەسەر ئەوەی هەندەرانی نەبوو، خۆ ئەگەر بیوویتایەتە ئەرستۆ حسابی تۆرێکی قوڕاوییان بۆنەدەکردی، تەنانەت ئەگەر دووجار لەوڕێیەت نەدایە، دەبوو لەکۆڕو مەجلیسدا دەست هەڵبڕی بۆ ئەوەی ڕێگەت بدەن قسەیەك بکەیت.
ئەگەر هەندەرانی بوویتایە سی سەد ماڵ سەرەیان دەگرت بۆ دەعوەت، کچەکانیان لەحەوتی بەیانییەوە بۆشەشی ئێوارە لەئارایشتگا بوون بۆ خۆڕازاندنەوە، تا ڕۆبن هود دڵی نەرمبی بەرامبەریان و پاپوچی ئاڵتونی بکاتە پێیان، تابەری بەیانی موجامەلەیان دەکرد و بەشان و باڵیدا هەڵیاندەدا. قسەکانی وەك نەخشی بەرد بەڕەوان سەیر دەکرا، ئیدی باو باوی ئەمە بوو بەهەر نرخێکە بگەیتە ئەو ئەوروپا جادوییە و بەئاوی ئەفسوناویی دۆلار خۆت تەعمید بکەیت تاتۆش ببیتە ئەو میتا مۆرفۆسە خەیاڵییە.
ئەم شەپۆلەش لەمۆدو چاولێکەریی هەزاران کەسی لەگەڵ خۆیدا لول دا بۆ تاراوگە تا دواجار ئەم تۆفانەش نیشتەوە.
*زەمانێك بێکاریی بەرۆکی گەلی کوردی لەم بەشەی کوردستاندا گرتبوو، کارو کاسبی نەمابوو، خەڵك بۆ بژێویی پەیداکردن ناچاربوون دوور لەویستی خۆیان کار هەڵبژێرن.
ڕۆژانێك هات لەگەڵ دەنگی ئەڵلاهو ئەکبەری بەیاندا یەك لەشکر گەنج دەچوون بۆ سەمون فرۆشی، سەمون فرۆشەکان ژمارەیان زۆر زیاتر بوو لەخوێندکارەکانی ولات، هەر یەکێکیان لەسەر ئیقاعێك هاواری دەکرد: کارەبایە سەمون، عەمونی گەرم، کالەبایە سەمسەمون، هەشتی بەپێنج دینارە سەمون هتد..
من خۆم سەرم لەوە سوڕما بوو ئەم هەمو سەمون فرۆشە هەیە دەبی ئەوەندەش خەڵك هەبی تا لێیان بکڕی؟! چونکە ماڵ نا ماڵێك سەمون فرۆشێکی هەبوو، جاخواش نەکا ئەم کوردە سەربکاتە سەر شتێك بی تامی دەکات، مەخسەدم ئەوەیە سەموون فرۆشیش لەقۆناغێکدا ببووەوە مۆدە.
ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

*ماوەیەکە جگە لەدرامای بیماناو بی سەرەوبەرە بۆ مانگی ڕەمەزان، گۆرانی وتن بۆتە باو. کاکم نازانی نوارو کۆرش چییە بەگیتارەوە گۆرانی دەڵی، نازانی مەقام و بەستە چییە خۆی کردووە بەمامۆستای هونەرو مەقامات، نازانی گۆرانی فۆلکلۆریی چییەو خاسییەتەکانی چین دەڵی داهێنانەکانم لەسەر بنەمای فۆلکلۆرەوە هەڵدەقولێن، نازانی پۆپ و رۆك چییە دەم لەهونەری جیهانی و گۆرانی مۆدێرن دەکوتی، نازانی سەید عەلی ئەسغەر و ڕەشۆڵ کێن دەیەوی پێی بوتری هونەرمەندی نەتەوە، چینەکانی دەنگی خۆی ناناسی و پڕ بەئاسمان دەشیرێنی و بەگۆرانی پێمان دەفرۆشێتەوە!!، نازانی ئەداو ڕیتمی گۆرانی چییە، قسەیەکی ئاسایی دەکات و دەڵێت ئەمە ئەو گۆانییە نوێیەیە کە زەوقسزان و سەلەفییەکان لێی تێناگەن!!!.

زەمەنی ئێستامان زەمانی گۆرانی هەلەق و مەلەفە، و بی ڕەونەقە، گۆرانییەك نە کاریگەریی بەجێدەهڵێ نە هەست و سۆزێکی تیایە، ئەگەر هونەرمەندێکی جیدیی لەم گەڕەلاوژەیەدا هەڵبکەوی ئەوە زۆر زۆرە، ئەگەر گۆرانیبێژێکی بەئاگات دەستبکەوی موعجیزەیەکی خودایە!!.

ئاخر گۆرانی وەهام گوی لێبووە بچڕاوم لەپێکەنیندا، گۆرانی وەهام گوی لێبووە گریاوم لە داخدا، گۆرانی وەهام گوی لێبووە هەڵچووم لەبەر بی مانابییەکەی، گۆرانی وەهام گوی لێبووە مێشکم ئازاری کردووە لەتاو ژاوە ژاوەکەی، گۆرانی وەهام گوی لێبووە گوێم لەدەنگی تەنەکەی ژەنگاویی بگرتبایە باشتر بوو، گۆرانی وەهام گوی لێبووە قاوەقاو دەنگە ناسازەکەی لەدەنگی عەرەبانەی تراکتۆر ناخۆشتر بووە، گۆرانی وەهام گوی لێبووە هێندەی مۆلیدەی ماڵە دراوسێکەمان سەری ئێشاندووم، گۆرانی وەهام گوی لێبووە بچوومایە گوێم لە قڕەقڕی مەسعەدەوە خەباتە بگرتبایە قازانجم زێدەتر دەکرد، گۆرانی وەهام گوی لێبووە لەبەر غەڵبەغەڵبی مۆسیکای بی چێژو تام ئێستاش گوێم لەدەنگی دەمبێژ نەبوو، گۆرانی وەهام گوی لێبووە یاخوا دوژمنەکەشم گوێی لێنەبی و ئەو سزایە نەدری تا گوێی لێبگری.

گۆرانی خۆی دەڵی دنیا دەوران دەورانە، بەڵام قوڕ بەسەر من نازانم ڕوو لەکوی بکەم لەم دەورانی گۆرانییە ناشازانەدا؟ خۆ دەزانم لەسەردەمی سەدام حسێن قورستر نییەو هەر دەبێت بڕوات، بەڵام ئەمن دوعایەکی دەکەم هەرچی لەگەڵم کۆکە، با بەدوامدا بڵێ ئامین.

(خودایە پەنامان بدە لەم گۆرانی و گۆرانیبێژە بێتامانەو چەرخی رۆژگار بسوڕێنە و باوی گۆرانی وتن بگۆڕە بەشتێکی تر، قەیناکا ئەو شتە ئەگەر دیکتاتۆرییەتیشە) .

جاری لەلای خۆمەوە، ئامین.

تێبینی: هەوڵدراوە ئەم نووسینە بەشێوەیەکی تەنزئامێز بنووسری، تا ئەم نووسینەش وەك گۆرانییەکانمان وشك و برینگ نەبی و خوێنەر حەوسەڵەی هەبی بیخوێنێتەوە.

Shamzini79@hotmail. com

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.